

Jaký typ politiky vyžaduje environmentální krize?

reformní odpovědi, konzervatismus

ENSb1282: Politika, ideologie a životní prostředí

Mgr. Vojtěch Pelikán, Ph.D.

29. 2. 2024

Environmentální ideologie

- Ohromná šíře proudů čerpajících z různorodých myšlenkových zdrojů
- (Některé) důvody:
  - Vznik v době „konce ideologií“ a konce bipolárního světa
  - Globalizace a postmoderna
  - „Rozmrznutí“ stranicko-politického spektra → vznik „catch-all parties“
  - Dostředivá síla držitelů *statu quo*
- Výsledek: nepřehledný a proměnlivý terén...
...ve kterém se navíc „natírají nazeleno“ i tradiční ideové proudy

Základní členění env. ideologií

Je ekologické myšlení kompatibilní se stávajícími ideologiemi? Má se formovat samostatný, radikální zelený proud, nebo se mají ozelenovat stávající strany?

A. Dobson:

1. Reformní odpověď – „**environmentalismus**“
2. Radikální odpověď – „**ekologismus**“

Super-ideologie industrialismu: modernita, růst, věda a technologie, newtonovsko-descartovské paradigma, materialismus, utilitarismus...

Ideologie na ose levice-pravice

Komunismus – Socialismus – Liberalismus – Konzervatismus – Fašismus

vs.

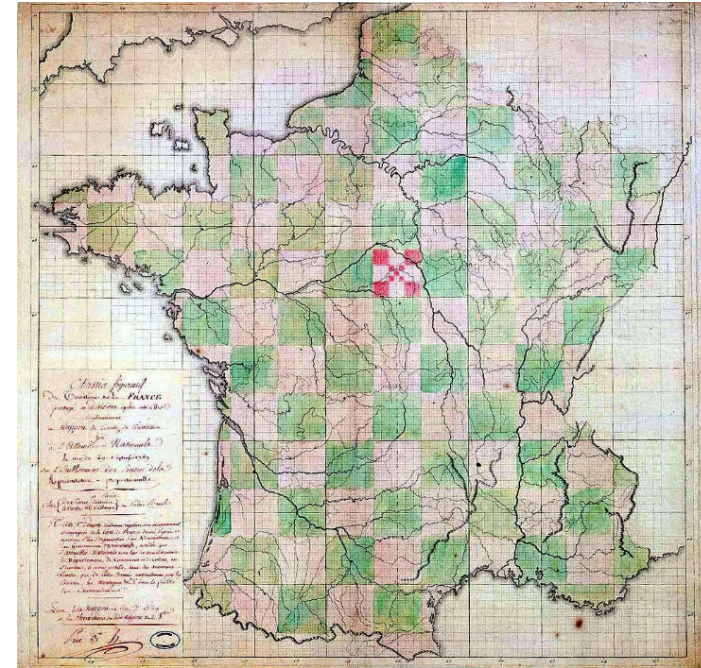
Die Grünen: „Nejsme nalevo ani napravo, ale vepředu!“

Konzervatismus

Co vám přijde na mysl, když se řekne konzervatismus a ochrana přírody?

Konzervatismus v environmentální perspektivě

- Edmund Burke (1790) *Úvahy o revoluci ve Francii*
- Přirozenost, zkušenost, morálka, řád, tradice...
- Situačnost → paradoxně poměrně dynamický vývoj
- Klasický X současný
- Pravicový i levicový
- Sekulární i nábožensky orientovaný

Roger Scruton: hledání ekologicky příznivé podoby konzervatismu

Ekologicky významné rysy konzervatismu

Historicky...

- Počátky ochrany přírody
- Ruralismus, odpor k městu, potažmo civilizaci
- Lokálnost, věrnost místu, soběstačnost...
- Zdrženlivost, předběžná opatrnost
- Součást dobrovolné skromnosti, ekokomunit...

...v současnosti

- Proti radikalitě
- Proti NGOs, „nepolitické politice“
- Obhajuje kapitalismus a korporace
- Obhajuje národní stát

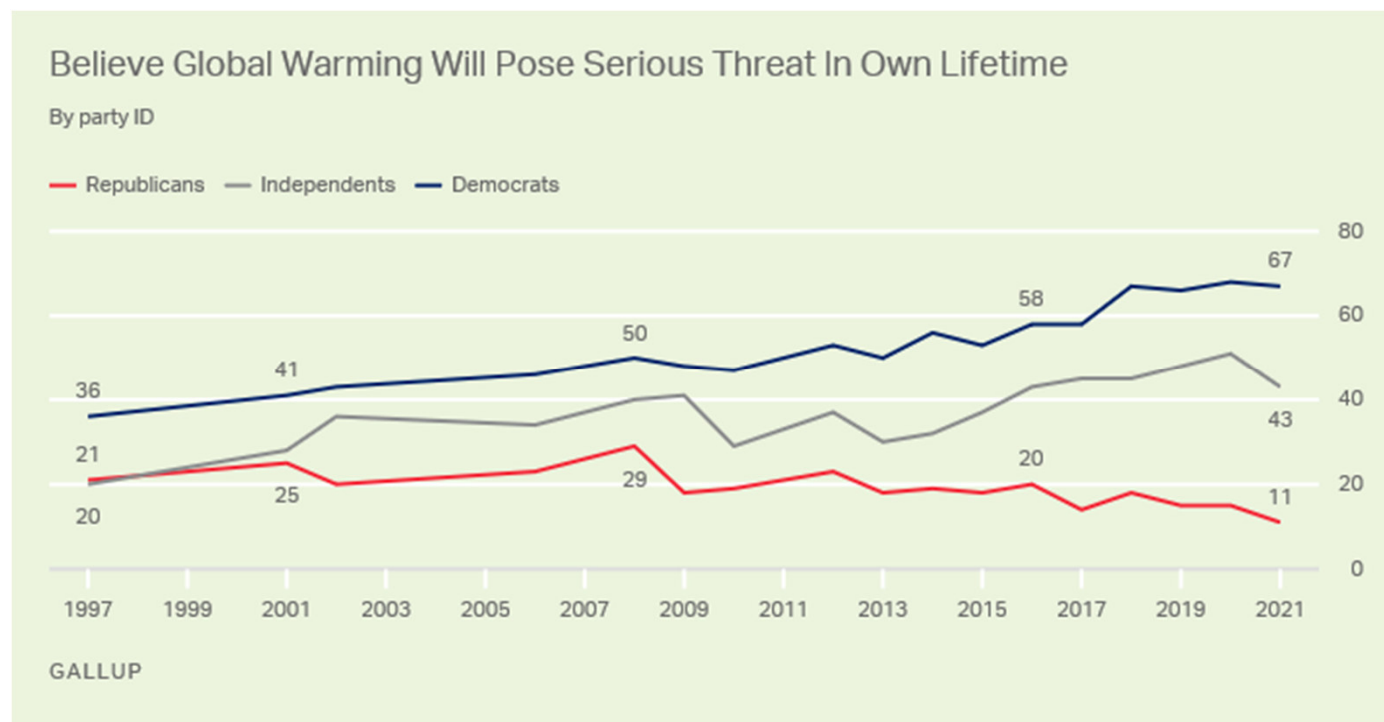
Pro dnešní praxi však nejsou env. akcenty typické...

- Konsolidace pravice ve 2. pol. 20. st.
- Neokonzervatismus, Nová pravice...
- Oddělení ekonomické, společenské či hodnotové roviny konz.
- Environmentální témata jako součást širší agendy, vůči níž se vymezuje
- Klimskepticismus se ocitá v jádru konzervativní identity, napojení na konzervativní think-tanky
- Konzervativní eko-argumenty se v praxi objevují často v souvislosti s ekofašismem, xenofobií...

Ideologizace konzervativní politiky

1. „Ekologie není věda. S vědou nemá nic společného. Je to ideologie.“
(duben 1995)
2. „I když je na tom ministerstvu zcela jistě plno ‚mlčících‘ odborníků, ten dům na Vršovické ulici je zaplevelen zelenými ideology.“
(červen 2010)

Konzervativní povaha českého klimaskepticismu

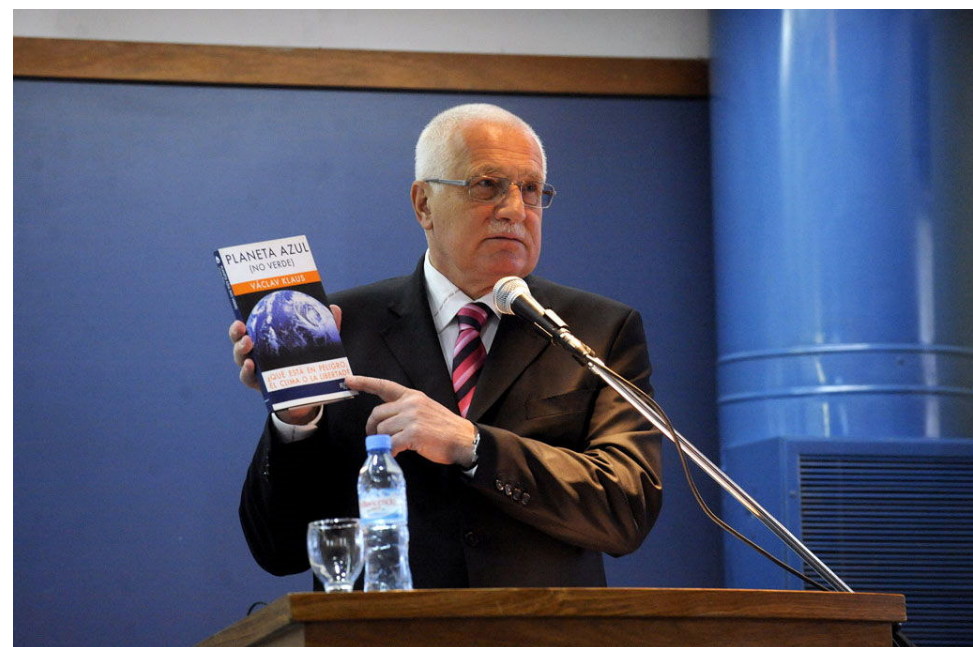
Vzestup po r. 2007

Denial X scepticism („production of doubt“)

Pesticidy, azbest, kouření, ozónová díra, kyselá deště...

Stejné ideologické zázemí jako v zahraničí,
ale trochu jiné projevy (Vidomus 2013):

1. český skepticismus, švejkovství
2. faktor Klaus
3. propojení s euroskepticismem

Jaké místo má konzervativní přístup v dynamicky se měnícím světě ekologické krize? Vyžaduje ekologická situace nové přístupy, nebo může stavět na zaběhlých („tradičních“) institucích a pravidlech?

Proč ano, proč ne? V jakém smyslu?